

یادداشت

سازوکارهای نوین حفظ محیط زیست

ابوالفضل میرقاسمی، کارشناس منابع طبیعی

- خوشبختانه در دهه‌های اخیر، به‌دلیل پیشرفت‌های علمی جامعه بشری، نقش و اهمیت منابع طبیعی و محیط زیست به‌عنوان بستر حیات و توسعه هر جامعه‌ای، بیش از پیش آشکار شده است. با توجه به تاکید برنامه ششم توسعه بر کنترل بحران‌های کم‌آبی و بی‌کاری در سطح کشور، ضرورت دارد که به‌جای تحمیل فشارهای مضاعف بر بخش منابع‌طبیعی و محیط زیست، تلاش شود تا در سایر بخش‌های کشاورزی، صنعت، خدمات، اکوتوریسم و... سرمایه‌گذاری اصولی بیشتری صورت گیرد و فرصت مناسب برای استراحت (تتفس)، احیا و خودپالایی اکوسیستم‌های تخریب‌شده فراهم شود. بروز آسیب‌ها و خسارات ناشی از معضلات محیط‌زیستی در گوشه و کنار جهان، اندیشمندان علم اقتصاد محیط زیست را در به‌کارگیری ابزارهای اقتصادی به منظور حل چالش‌های محیط‌زیستی بسیج کرده است. اقتصاد محیط زیست، دربرگیرنده مطالعات نظری یا اجرایی در زمینه ارزیابی اثرات اقتصادی سیاست‌های ملی و محلی زیست‌محیطی است و موضوعات خاصی نظیر مطالعه هزینه - فایده سیاست‌های محیط‌زیستی جایگزین برای حل مسائلی چون گرمایش زمین، آلودگی هوا و منابع آب و خاک، کیفیت سوخت‌های مصرفی، نشت مواد سمی، دفع امین پساب‌های صنعتی و پسماند و نظایر آن را در بر می‌گیرد. یکی از سازوکارهای نوین که در سطح جهانی و داخلی در حال اجراست، «پرداخت برای بهره‌مندی از مواهب اکوسیستمی» (Payment for Ecosystem Services) است. به این‌منظور، در هر منطقه، خدمات اکوسیستمی (زیست‌بوم) شناسایی و ارزش‌گذاری شده و سپس طرفین معامله (خریداران و فروشندگان آن خدمات) به مذاکره پرداخته و پس از حصول توافق، قرارداد همکاری و ارائه خدمات منعقد می‌شود. خریداران می‌توانند از بخش دولتی، بخش خصوصی، سازمان‌های بین‌المللی، سازمان‌های مردم‌نهاد (سمن) یا مردم (به‌عنوان مثال، گردشگران و طبیعت‌گردان یا ورزشکاران و...) و بهره‌برداران محلی پایین‌دست باشند. فروشندگان این خدمات نیز شامل دولت‌ها، صاحبان حقوق عرفی جنگل‌ها و مراتع، بهره‌برداران محلی، بخش خصوصی و... می‌شود. گاهی اوقات نهادهای دولتی حاضر به پرداخت تسهیلات یا مشوق‌هایی به کشاورزان یا بهره‌برداران محلی هستند تا با اصلاح روش‌های کاشت، داشت و برداشت خود، در تأمین خدمات زیست‌محیطی سالم و مطمئن، مشارکت کنند.
- عناوین پیشنهادی جهت توسعه سازوکارهای PES در ایران**
- پرداخت برای بهره‌مندی از خدمات زیبایی مناظر طبیعی (دستیابی به آرامش و آسایش روحی و روانی به‌دلیل توسعه طبیعت‌گردی و انواع گردشگری تفریحی و تفرجی، گردشگری سلامت، ورزشی و نظایر آن)، پرداخت برای بهره‌مندی از خدمات زیست‌بومی حوزه آبخیز (تأمین آب سالم و پاک برای شرب و بهداشت شهرها، بخش‌های صنعت و خدمات در مناطق پایین‌دست رودخانه، همچنین تأمین غذای سالم و...)، پرداخت برای بهره‌مندی از خدمات ترسپب کربن (به‌منظور کاهش تبعات ناشی از گرمایش کره زمین و تغییر اقلیم و افزایش حاصلخیزی اراضی)، پرداخت برای بهره‌مندی از خدمات تنوع زیستی گیاهی و جانوری، پرداخت برای بهره‌مندی از محصولات فرعی جنگل‌ها و مراتع (گیاهان دارونی، صمغ، کنیرا، سقر و...)، و... از دولت تدبیر و امید انتظار می‌رود که با توجه بیشتر به اصول و مبانی اقتصاد محیط زیست و اقتصاد سبز، بسترسازی و تمهیدات لازم جهت حضور هر چه بیشتر و مؤثرتر بخش خصوصی و بنگاه‌های اقتصادی، تولیدی و تجاری را در عرصه حفاظت و بهره‌برداری اصولی از منابع طبیعی و محیط زیست و توسعه سازوکارهای پرداخت برای بهره‌مندی از خدمات زیست‌بومی را فراهم کند.

گذر

دریافت کپی مدارک شناسایی توسط بانک‌ها متوقف شد

● معاون وزارت اقتصاد از لغو الزام بانک‌ها برای دریافت کپی مدارک هویتی از مشتریان خبر داد و گفت: بانک‌ها به سامانه سازمان ثبت احوال متصل هستند و می‌توانند اصالت مدارک هویتی مشتریان را بررسی کنند. به گزارش صداوسیما، عباس معمارنژاد با اعلام این خبر گفت: این موضوع در جلسه اخیر شورای عالی مقابله با جرائم پول‌شویی با حضور وزیر اقتصاد مصوب شد که بعد از طی مراحل قانونی و ابلاغ به بانک‌ها، اجرائی می‌شود. وی اظهار کرد: در حال حاضر نظام بانکی کشور به سامانه اطلاعات هویتی سازمان ثبت احوال متصل است و می‌تواند اصالت مدارک هویتی مشتریان را بررسی کند و نیازی به دریافت تصویر این مدارک نیست. معمارنژاد گفت: این مصوبه برای هوشمندسازی اقتصاد، سهولت امور و کاهش هزینه‌ها اجرا می‌شود.

اقتصاد

بررسی ۴ دهه تغییرات قیمت و دستمزد نشان می‌دهد

فشار انحصار مالی بر قدرت خرید

ابوالفضل گرمابی - پژوهشگر پولی و بانکی

در حالی که دولت در پی کاهش قدرت خرید رانندگان تاکسی و رانندگان کامیون است، در این تصویر، یک فروشنده در یک فروشگاه مواد غذایی در تهران، در حال آماده‌سازی سبد خرید مشتری است. (تصویر: پارسا/پشتیبان)

این موضوع با تشدید تحریم‌های اقتصادی در سال ۱۳۹۷ و افزایش جذابیت سرمایه‌گذاری در بازار ارز، طلا و مستغلات و قرار سپرده‌ها به وضوح خود را نشان داد.

برده دوم: تحکیم پیوند دولت و شبکه مالی؛ سلطه مالی بانک‌ها بر دولت

بنا بر استدلال نظریه مسلط اقتصادی، دخالت‌های دولتی در امر تسهیلات‌دهی با دامن‌زدن به پدیده «سلطه مالی» موجب تخصیص نابهینه منابع شده و اجازه تنظیم سیاست پولی کارا را نمی‌دهد. استدلال مزبور بر بدهیمی ساختار بانکی و تولیدی کشور مبتنی است که نیاز به تشریح دقیق‌تری دارد. بررسی ساختار بخش بزرگی از صنایع داخلی نشان می‌دهد اتکای شدید صنایع اصلی کشور و اقمار آنها بر صاحب بهره مالکانه، سال‌هاست که نیاز به خلق ارزش اضافی را پایین آورده و نرخ‌های نازل بهره‌وری را موجب شده است. بنابراین ساختار مزبور شکل‌گیری یک بخش مولد متکی بر فرایند خلق ارزش را علنا غیرممکن کرده است. در این شرایط نگاه‌های خرد متکی بر فرایند خلق ارزش در کوتاه‌زمانی سر خرم می‌کنند و به سرعت ورشکست شده یا به‌دست‌آوردن وزن ناچیزی در مقایسه با کل صنایع، به حیات پرنوسان خود ادامه می‌دهند. در شرایطی که حجم تسهیلات تکلیفی دولت در مقابل حجم عظیم تسهیلات سوخت‌شده بانک‌ها به هیچ عنوان قابل مقایسه نیست، سخن‌گفتن درخصوص سلطه مالی دولت بر بانک‌ها، به عنوان عامل مؤثر در ناکارایی سیاست‌گذاری پولی بانک مرکزی، بیراه‌رفتن است. در عوض شواهد غیرقابل‌انکار وجود دارد که قوای قانون‌گذار و اجرایی کشور به‌خصوص در سال‌های اخیر نقش سپر محافظ شبکه مالی - بانکی را بازی کرده است. اقدام دولت در تصویب تبصره (۲۵) قانون بودجه سال ۱۳۹۵، انبساط ۲۰ هزار میلیارد تومانی پایه پولی به منظور تسویه سپرده‌ها از سوی بانک مرکزی در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ و همچنین تصویب بند (و) تبصره (۵) قانون بودجه سال ۱۳۹۷ را می‌توان به عنوان چند مورد از بهره‌گیری شبکه عظیم مالی- بانکی کشور از اهرم اجرایی و قانون‌گذاری و به ضرر قدرت خرید شهروندان کشور دانست.

در حالی ریشه بن‌بست کنونی اقتصاد کشور تسویه‌نشدن مطالبات بیمانکاران و اشخاص حقیقی و حقوقی از دولت تبلیغ می‌شود که تقلیل منابع درآمدی دولت ناشی از واگذاری صنایع ملی همچون پالایشگاه‌ها و پتروشیمی‌ها و غول‌های فولادی و معدنی کشور توان دولت برای تسویه بدهی‌ها را بسیار محدود کرده است. نکته مهم اینکه بررسی ساختار دولت بدهی‌ها نشان می‌دهد جدا از بدهی‌های دولت به بخشی از حاکمیت (نهادهای عمومی غیردولتی، بنیاد و سازمان تأمین اجتماعی و صندوق‌های بازنشستگی) سهم قابل توجهی از این بدهی‌ها مربوط به بدهی بخش دولتی به شرکت‌ها و بانک‌های دولتی واگذار شده است. به عنوان نمونه می‌توان به بدهی شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی ایران به شرکت پالایش نفت اصفهان، پالایشگاه بندرعباس، پالایشگاه لاوان و بدهی دولت به بانک‌های صادرات، تجارت و رفاه کارگران اشاره کرد.

در این میان تصویب قوانینی از قبیل تبصره (۳۵) قانون بودجه سال ۱۳۹۵ درخصوص تهاتر بدهی دولت به بانک‌ها با سرفصل بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی و بند (و) تبصره (۵) قانون بودجه سال ۱۳۹۷ با موضوع انتقال صدهزار میلیارد تومان (!) مطالبات بنگاه‌ها از دولت به سرفصل بدهی دولت به بانک مرکزی، معنایی جز سرریز منابع محدود کشور به دامن شبکه مالی- بانکی کشور ندارد. مسلما در شرایطی که منابع بودجه دولت کفاف تسویه این بار تعهدات را نمی‌دهد، بانک مرکزی به عنوان آخرین نجات‌دهنده وارد شده و با انبساط پولی جریان سرریز منابع مزبور را تسریع می‌بخشد. این‌موضوع با علم به اینکه غول‌های شبکه انحصاری مزبور (اعم از هلدینگ‌ها و ابرشرکت‌های سرمایه‌گذاری) هم‌زمان سهامدار عمده بانک‌ها و صاحب بسیاری از بنگاه‌های واگذارشده ملی اعم از پتروشیمی، پالایشی و فولادی هستند، بیشتر روشن می‌شود.

تداوم انباشت سرمایه از خلال سلب مالکیت و با تعدی به قدرت خرید جامعه فراهم می‌کند. رویداد‌های کنونی اقتصاد ایران نیز به‌خوبی از این مسیر قابل تحلیل است. این موضوع با درک چگونگی نجات موقت شبکه بانکی کشور از خطر ورشکستگی و از طریق چندبرابرشدن ارزش دارایی‌های ارزی و جهش قیمت املاک و مستغلات با بانک‌ها ممکن می‌شود.

در شرایط کنونی جهت‌گیری حاکم بر سیاست‌گذاری دولت حرکت به‌سمت تعدیل ساختاری بخش عمومی کشور برای تضمین تداوم جریان انباشت سرمایه به نفع شبکه مالی- بانکی کشور است. تدوین طرح‌هایی همچون مولدسازی دارایی‌های دولت، راه‌اندازی عملیات بازار باز بانک مرکزی (OMO) (به منظور تسهیل خرید و فروش اوراق دولت در بازار) و تأسیس بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران را می‌توان گام‌های بعدی شبکه مالی- بانکی در هدایت منابع عمومی به بنگاه‌های وابسته به خود و تضعیف هر چه بیشتر توان مالی جامعه دانست. عدم توجه به آثار زیان‌باری چون رسوب اوراق دولت در بانک مرکزی با توجه به کشتش پایین بازارهای مالی ایران، از جمله عواملی خواهد بود که بر پایه پولی کشور می‌افزاید و قدرت خرید جامعه را گام به‌گام پایین می‌آورد. شبکه مالی مزبور به خوبی اهمیت فرصت کنونی را درک کرده و با فراق‌کنی، ریشه مشکلات کنونی را ناکارآمدی دولت در اداره دارایی‌ها و منابع صندوق توسعه ملی و ناتوانی در بهره‌بردن از بازارهای مالی معرفی می‌کند. این روند به سمتی پیش می‌رود که شبکه مالی- بانکی بتواند طلب عظیمی را که در این سال‌ها به بخش دولتی تحمیل کرده، از حساب بانک مرکزی تسویه کند.

در پایان باید در نظر داشت که نزدیک به نصف‌شدن قدرت خرید ایرانیان از سال ۱۳۵۸ تا ۱۳۹۷ نه یک دروغ و اتهام‌زنی بلکه حقیقتی است بیانگر شرایط واقعی مردمان واقعی. از طرف دیگر روشن است که مقابله با این روند تنها در سایه تحلیل دقیق درهم‌تیدگی تدریجی دولت (به عنوان برنامه‌ریز اقتصادی- اجتماعی) و شبکه نوظهور و سیری‌ناپذیر مالی- بانکی کشور ممکن می‌شود.

خبر

ماجرای کلاهبرداری جدید به اسم کارت سوخت

● قرار بود کارت سوخت با هدف سروسامان‌دادن به وضعیت سوخت وارد میدان شود اما ظاهرا عرصه برای کلاهبرداری به شکل‌های مختلف نیز به وجود آمده است. به گزارش ایسا، چندروزی است که پیامکی از شماره ۰۵۷۰۰۵۴۹۸۵۰۰ به تلفن همراه برخی از مردم با موضوع «ثبت‌نام سهمیه‌بندی بنزین» آمده که این پیامک‌ها حاوی لینکی جهت دریافت اطلاعات کارت بانکی و پرداخت وجهی جهت ثبت‌نام است. در واقع فرایند کار این افراد این‌گونه است که با دریافت اطلاعات کامل کارت افراد حساب فرد را به طور کامل خالی می‌کنند. در همین راستا، پلیس فتا هشدار داده است که به منظور ثبت‌نام و تکمیل فرایند دریافت کارت سوخت متقاضیان حتما به مراکز پلیس ۱۰+ مراجعه کنند البته در این بین پلیس اقداماتی را برای کنترل این شیوه کلاهبرداری انجام داده است اما تمام شهروندان نیز باید به این مسئله آگاهی داشته باشند که قریب کلاه‌برداران را نخورند. با این حال مسئولان نفتی چندین بار به صراحت اعلام کرده‌اند که دولت هیچ برنامه‌ای برای سهمیه‌بندی بنزین ندارد.

حداقل دستمزد، ۳۵ درصد هزینه معیشت کارگران را تأمین می‌کند

● نماینده کارگران در شورای عالی کار با اشاره به اینکه حداقل دستمزد ۳۵ درصد هزینه معیشت را پوشش می‌دهد گفت: پیشنهادهایی را برای تأمین مسکن و توزیع کالاهای اساسی ارزان‌قیمت به دبیرخانه شورای عالی کار ارائه کردیم و منتظر برگزاری جلسه شورای عالی کار هستیم. علی‌خدایی در گفت‌وگو با تسنیم، درباره آخرین وضعیت جلسه شورای عالی کار گفت: پیشنهادهایی خود را به دبیرخانه شورای عالی کار ارائه کرده‌ایم. با توجه به امتیازاتی که در حال حاضر دولت به بخش‌های مختلف برای تأمین مسکن می‌دهد، پیشنهادهایی درباره تأمین مسکن داشته‌ایم. پیشنهادهایی در زمینه تأمین مسکن کارگران، راهکارهای توزیع کالاهای اساسی ارزان‌قیمت و... با تکیه بر ظرفیت تعاونی‌های کارگری را به دبیرخانه شورای عالی کار ارائه کردیم.

بانک قرض الحسنه مهر ایران

سومین بانک اسلامی برتر دنیا

The Banker

به انتخاب بنکر

معتبرترین نهاد بین المللی رتبه بندی بانکها

TOP ISLAMIC FINANCIAL INSTITUTIONS

2018 RANKING

بانک قرض‌الحسنه مهر ایران

www.qmb.ir

۰۲۱ - ۴۳۲۲